

มันเทศ

Ipomoea batatas (L.) Lam.

มันเทศหรือมันหวาน (sweet potato) เป็นพืชหัวอาหารที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 7 ของโลก รองจากข้าวสาลี ข้าว ข้าวโพด มันฝรั่ง ข้าวบาร์เลย์ และมันสำปะหลัง

จัดเป็นพืชหัวให้แป้งที่มีประโยชน์ในการบริโภค เป็นอาหารของทั้งมนุษย์และสัตว์ รับประทานได้ทั้งหัว ถั่ว ใบ และยอดอ่อน แป้งมันเทศใช้ประกอบอาหารชนิดต่างๆ ทั้งคาวและหวาน ใช้แทนมันฝรั่งได้ มีคุณค่าทางโภชนาการสูงทั้งหัวและใบ เนื้อมันเทศมีหลายสี เช่น สีเหลือง สีส้ม สีขาว สีม่วง เป็นต้น โดยเฉพาะเนื้อมันเทศสีเหลืองและสีส้มมีสารเบต้าแคโรทีนสูง มันเทศเนื้อสีม่วงมีสารแอนโทไซยานินสูง ซึ่งเป็นสารต้านอนุมูลอิสระ นอกจากนี้มันเทศยังเป็นพืชพลังงานทดแทนได้ เช่นเดียวกับมันสำปะหลัง นับได้ว่าเป็นพืชที่มีศักยภาพสูงเป็นพืชหัวที่มีประโยชน์มากคุณค่าอีกพืชหนึ่ง

ความหลากหลาย/
พันธุ์มันเทศในประเทศไทย

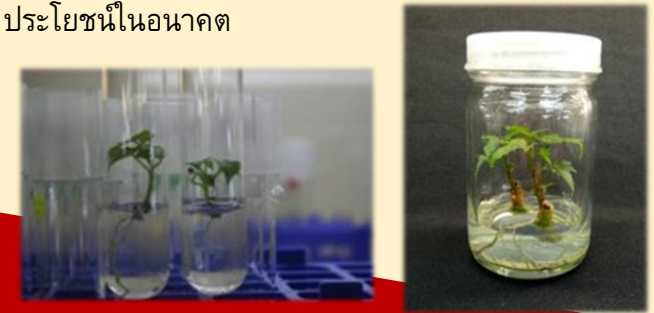
มันเทศที่ปลูกในประเทศไทยมีหลากหลายสายพันธุ์ เป็นพืชที่ปลูกได้ทุกภาคทั่วประเทศ สำหรับพันธุ์มันเทศของกรมวิชาการเกษตร มีการพัฒนาพันธุ์มาอย่างต่อเนื่อง โดย ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพิจิตร ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุโขทัย จนมีมันเทศพันธุ์ต่างๆ ซึ่งเป็นพันธุ์รับรอง เช่น พันธุ์ กวก.พิจิตร2 (สีแดงเนื้อขาว), กวก.พิจิตร3 (สีแดงเนื้อขาว), พิจิตร1 (สีแดงเนื้อม่วง), สุโขทัย1 (สีขาวเนื้อเหลือง), สุโขทัย2 (สีแดงเนื้อเหลืองอมส้ม) เป็นต้น

การอนุรักษ์
พันธุกรรม
มันเทศ

โดยทั่วไปมันเทศขยายพันธุ์โดยใช้หัวหรือต้นพันธุ์โดยการปลูก ปักชำ มีการอนุรักษ์พันธุกรรมมันเทศในสภาพแปลงปลูก ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพิจิตร จ.พิจิตร โดยปลูกรวบรวมไว้มากกว่า 500 สายพันธุ์ และด้วยการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศที่รุนแรงในปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญหายของพันธุ์ได้นั้น

จึงมีการศึกษาเทคนิคการอนุรักษ์พันธุ์มันเทศในสภาพปลอดเชื้อโดยธนาคารเชื้อพันธุ์พืชกรมวิชาการเกษตรซึ่งเป็นอีกวิธีการหนึ่งในการเก็บรักษาพันธุ์พบว่ามันเทศ สามารถเก็บรักษาในอาหารสูตร 1/2MS ที่เติมน้ำตาลซูโครส 30 กรัม/ลิตร สูตรอาหาร MS ที่เติม ABA 2-6 มิลลิกรัม/ลิตร และ สูตรอาหาร MS ที่เติม ancymidol 10 ไมโครโมล ได้นาน 9 เดือนขึ้นไป ส่วนสูตรอาหาร MS ที่เติม mannitol 1 เปอร์เซ็นต์ สามารถเก็บรักษาได้เป็นเวลา 6 เดือน นับว่าเป็นการสร้างแหล่งรวบรวมพันธุ์เพื่อสำรองพันธุกรรมไว้ใช้ประโยชน์ในอนาคต

คุณค่าและการใช้ประโยชน์มันเทศ

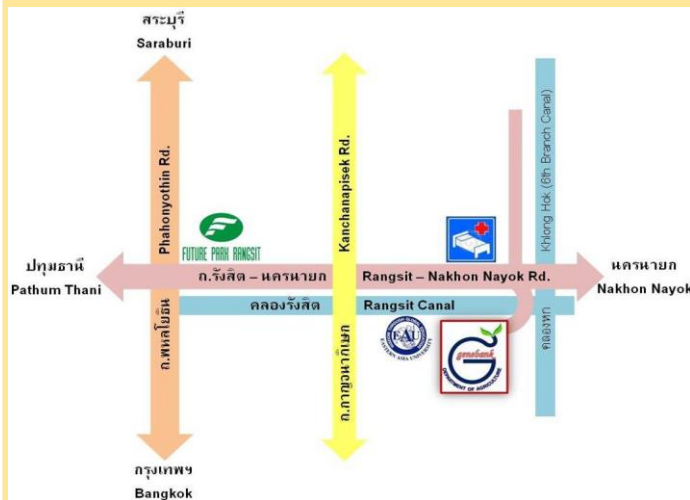
มีการใช้ประโยชน์จากมันเทศอย่างแพร่หลายและนิยมบริโภคกันทั่วประเทศ หัวมันเทศมีสารอาหารที่มีคุณค่าสูง ให้คุณค่าทางโภชนาการ โดยให้พลังงานแก่ร่างกาย ช่วยบำรุงสายตา ระบบภูมิคุ้มกัน มีสารต้านอนุมูลอิสระ (Antioxidant) มีประโยชน์ต่อร่างกายสามารถรับประทานโดยการต้ม อบ หรือหนึ่ง นำไปประกอบอาหารทั้งคาวและหวาน เช่น ไอศกรีมบัวลอย ฯลฯ สามารถแปรรูปทำเป็นแป้งสำหรับประกอบอาหารในครัวเรือน และการนำไปแปรรูปสร้างรายได้ เช่น มันทอด มันฉาบ เป็นต้น

สถานที่ติดต่อ

สำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ
กลุ่มวิจัยพัฒนาธนาคารเชื้อพันธุพืชและจุลินทรีย์
อาคารทรัพยากรพันธุกรรมพืชสิรินธร
ถ.รังสิต - นครนายก ต.รังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110
โทรศัพท์ 0 2904 6885-95 ต่อ 129, 130
โทรสาร 0 2904 6885-95 ต่อ 555
e-mail: genebank.doa@gmail.com

คณะผู้จัดทำ

ปาริฉัตร สังข์สะอาด
สุพินญา บุญมานพ พัฒน์นรี รักษัตติ
พิทยา วงษ์ช้าง พัชร ปิริยะวินิต

มันเทศ
การใช้ประโยชน์พืชหัวให้แบ่ง
และการอนุรักษ์

